

Wojewódzki Komitet

Obrony Pamięci

Walk i Męczeństwa

W

KARTA EWIDENCYJNA MIEJSCA PAMIĘCI NARODOWEJ

Nr ewidencyjny

WKOPWiM

CKMPN

29/23-GW

<p><u>1. Miejscowość (gmina, powiat, ew.parafia) położenie obiektu</u></p> <p>Studzionka /Gmina Pszczyna/ cmentarz parafialny</p>	<p><u>2. Rodzaj obiektu (tablica, płyta obelisk, pomnik, kościół, park, las, cmentarz obóz, itp.)</u></p> <p>obelisk</p>	<p><u>3. Treść napisu</u> (płyty, tablicy, cokołu itp.)</p> <p>"Zbiorowa mogiła 18 więźniów oświęcimskich 1945 r."</p>	<p><u>4. Data powstania obiektu</u> <u>autor, fundator</u></p> <p>1973 Urząd Gminy Wisła Wiel- ka</p>						
<p><u>5. Stan obiektu</u> <u>uszkodzenia, remonty, wandalizm, kradzieże, inne)</u></p> <p>wymaga remontu kapitalnego</p>	<p><u>6. Rodzaj materiału (wymiary obiektu)</u></p> <p>obelisk i umocnienie mogiły wykonano z betonu</p> <p>wym.obiektu 25.0m/26.0m</p>	<table border="1"> <tr> <th colspan="2" data-bbox="1167 810 1451 882"><u>7. Patronat</u></th></tr> <tr> <td data-bbox="1167 882 1451 922">społeczny</td><td data-bbox="1451 882 1769 922">administracyjny</td></tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="1167 922 1451 1501">U.M.Pszczyny</td></tr> </table>	<u>7. Patronat</u>		społeczny	administracyjny	U.M.Pszczyny		<p><u>8. Literatura</u> <u>czy obiekt jest ujęty w prze-</u> <u>wodnikach, inne opisy, bro-</u> <u>szury, opracowania, książki</u> <u>artykuły prasowe)</u></p>
<u>7. Patronat</u>									
społeczny	administracyjny								
U.M.Pszczyny									

9. Miejsce na fotografię

10. Dane historyczne dot. obiektu

19 stycznia 1945. r.
podczas marszu z Oświęcimia
do Rzeszy Niemieckiej
na trasie Poręba -
Studzionka rozstrzelano
18 więźniów politycznych

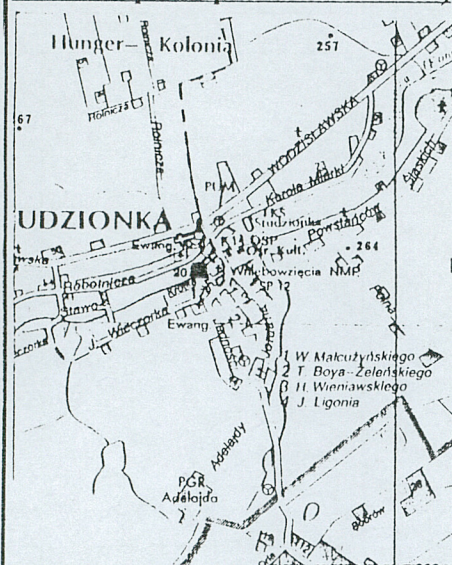
Miejsce pamięci zaliczone
do grobownictwa wojennego
na terenie województwa śląskiego
Ustawa z dnia 28 marca 1933 r.
o grobach i cmentarzach wojennych
/Dz.U. Nr 39, poz. 311 z późn. zm./

11. Data zaprowadzenia karty

28.01.1994 r.

12. Dodatkowe uwagi, uzupełnienia

13. Lokalizacja obiektu (opis lub szkic planu położenia obiektu)

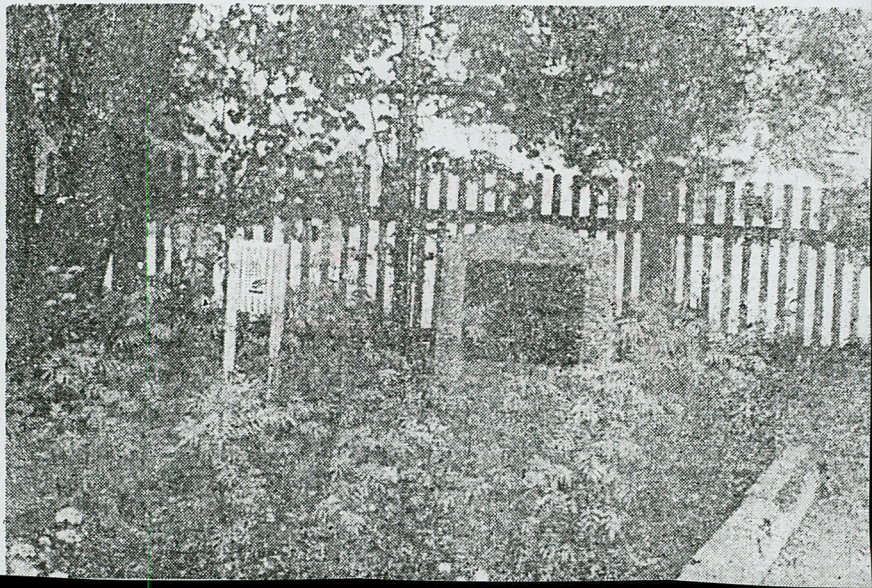
14. Prowadzący kartę

mgr inż. Jacek Patyk

(podpis)

ZASTĘPCA BURMISTRZA

mgr Henryk Studzieński

Miejsce pamięci zaliczono
do grobownictwa wojennego
na terenie województwa śląskiego
Ustawa z dnia 28 marca 1933 r.
o grobach i cmentarzach wojennych
/Dz.U. Nr 39, poz. 311 z późn. zm./

Studzionka.

Na cmentarzu, również wokół kościoła, znajduje się mogiła 18 więźniów oświęcimskich. Mogiła zaniedbana. Sprawia wrażenie zapomnianej. Przy samej mogile został usypany skład wypalonych zniczy. Interweniowano u proboszcza, ks. Alfreda Prochaska, który poinformował, że władze sołectwa wraz z parafią mają zamiar odbudować nagrobek. W każdym razie złożył obietnicę, że mogiła i teren wokół niej zostaną uporządkowane.

3.3. STUDZIONKA

W znajdującej się w Studzionce na cmentarzu przykościelnym w odległości około 350 m od szosy Pszczyna — Wodzisław Śląski kolejnej mogile ofiar ewakuacji obozu oświęcimskiego spoczywają zwłoki 18 więźniów i więźniarek. Wszyscy zginęli od strzału w tył głowy na około 7-kilometrowym odcinku szosy, pomiędzy miejscowościami Brzeźce i Pawłowice. W trakcie ich grzebania ustalono nazwisko jednej z kobiet. Pochodziła ona z Frankfurtu nad Menem.

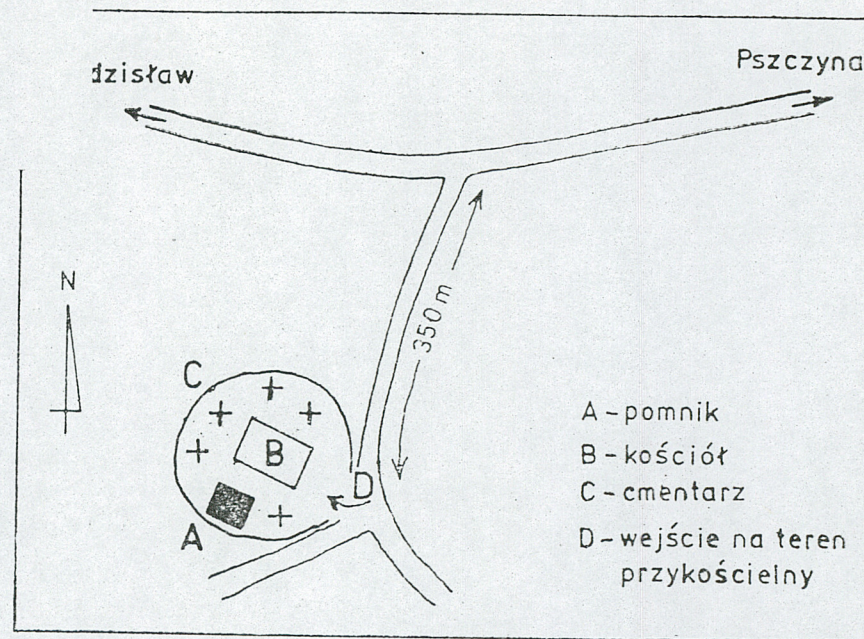
Również w tej miejscowości spędziła nocleg jedna z grup więźniów.

W dniu 19 stycznia 1945 roku dołączono tu do jednej z oświęcimskich kolumn ewakuacyjnych grupę więźniów ewakuowanych z więzienia w Bielsku. Według relacji byłego więźnia Mieczysława Tomiczka, przedstawionej niedawno w katowickiej gazecie „Dziennik Zachodni”³⁰, wyprowadzono ich z więzienia (115 osób) i kilkudziesięciu zastrzelono już w drodze do Studzionki.

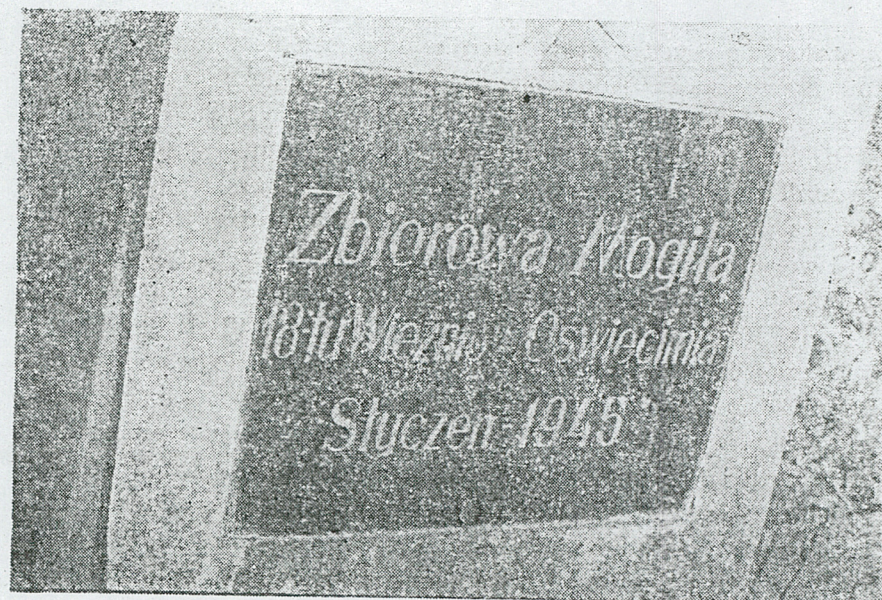
Miejscowy rolnik Józef Gąska ukrywał u siebie przez dłuższy czas dwie zbiegłe w Pawłowicach więźniarki Polki. Jedna pochodziła z Krakowa, druga była Żydówką z Tarnowa.

Dotyczący Studzionki przypadek nieudanej próby udzielenia pomocy więźniom przedstawia relacja byłego więźnia Józefa Cieplęgo:

Z Poręby maszerowaliśmy do miejscowości Brzeźce, następnie szliśmy przez Studzionkę. W Studzionce przed budynek szkolny, stojący obok drogi, wyszedł starszy mężczyzna, który miał w wiadrze jakiś płyn do picia. Była to podobno kawa zbożowa z mlekiem. W pewnym momencie podszedł do niego esesman i zapytał: to jest dla nas? Mężczyzna przytaknął i płyn wypili esesmani. Jestem jednak pewny, że kawa była przeznaczona dla nas, więźniów. [1976]³¹.

7. Usytuowanie pomnika-grobu więźniów oświęcimskich w Studzionce

³⁰ W. Imieliński: Zanim przyszła wolność. „Dziennik Zachodni” nr 35 z 2 XI 1985.

³¹ APMO. Zespół: Oświadczenia. T. 86, k. 127, 128.

NEKROPOLIE

Krzyż pokutny i święty Jan

ZDJĘCIA: SYLVIA PŁUCIŃSKA

Tu spoczywają więźniowie oświęcimscy — uczestnicy „marszu śmierci”.

Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Pszczynie-Studzionce został zbudowany w 1834 roku, w miejsce wcześniejszego, który spalił się w pożarze. Ciekawa historia wiąże się z poświęceniem nowej świątyni. Uroczystość ta odbyła się 31 sierpnia, a jednym z głównych na niej gości był książę pszczyński Ludwik. Mimo że sam wyznania ewangelickiego, przyczynił się do powstania kościoła katolickiego i to we wsi, w której luterkański kościół już stał.

Idąc ścieżką za cmentarzem, przy którym akurat zmieniane jest ogrodzenie, możemy zauważyć niewielki kamienny krzyż. Na dość grubych, jednakowej długości ramionach nie ma śladu jakiegokolwiek napisu. To jeden z bardzo niewielu już krzyży pokutnych, jakie ostały się na Śląsku. Data jego powstania nie jest znana. W monografii

Studzionki „Ziemia i znój” Zygmunt Orlik umieszcza go między XIV i XVI wiekiem. W tym czasie owe krzyże stawiali rozmaici zbrodniarze jako symbol swojej winy i skruchy.

Cennym obiektem jest również figura świętego Jana Nepomucena. Z ledwie widocznej inskrypcji na cokole z szarego piaskowca można odczytać datę jego postawienia: 1855 rok. A ufundowało go miejscowe małżeństwo, nie wiadomo tylko w jakiej intencji.

Tuż przy bramie wejściowej znajduje się zbiorowa mogiła więźniów oświęcimskich. Studzionka leżała na szlaku „marszu śmierci”. 18 jego przymuszonych uczestników zakończyło życie właśnie w tej pszczyńskiej wsi. Tutaj ich pochowano. O ich grób, jak można zauważyć, ludzie dbają tu tak samo troskliwie jak o groby swoich bliskich.

(plus)

Figura św. Jana Nepomucena ma 146 lat.

PRZYPOMNIENIA

Tragedia dzieci

ZDJĘCIA: JOANNA HELER

Na gliwickim Cmentarzu Lipowym ustawiony jest pomnik upamiętniający tragedię, jaka wydarzyła się w 1919 roku. W sali nieistniejącego już kina przy placu Mickiewicza, znajdującego się w pobliżu Szkoły Muzycznej zginęło wówczas 76 dzieci.

„Der Oberschlesische Wanderer” informacji relacjonującej to wydarzenie nadał tytuł „Anioł śmierci w Gliwicach”. Gdy od żarówki zajęła się kotara, dzieci wpadły w panikę, wzajemnie się trując i dusząc od dymu.

Rok po wydarzeniu na cmentarzu postawiono pomnik, na którym widnieje Chrystus, tulący do siebie dzieci.

(jh)

KONDOLENCJE

Panu

mgr. inż.

JÓZEFOWI OPALIŃSKIEMU

wyrazy głębokiego współczucia z powodu śmierci

MATKI

składają

KOLEDZY I PRZYJACIELE

Z KWK „WUJEK”

NEKROLOGI

Z żalem zawiadamiamy, że w dniu 5 maja 2001 r. zmarła

mgr

KRYSTYNA KUPIECKA

były wieloletni zasłużony pracownik

Departamentu Rewizji Narodowego Banku Polskiego,

Naczelnik Wydziału Rewizji w Katowicach.

Uroczystości pogrzebowe odbędą się w dniu 9 maja 2001 r. o godz. 10.30 w kościele pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Katowicach przy ul. Granicznej.

DYREKCJA I PRACOWNICY

ODDZIAŁU OKRĘGOWEGO

NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO

W KATOWICACH

Dnia 5.05.2001 r. po długiej i ciężkiej chorobie odszedł od nas

dr nauk medycznych

LESZEK WYDRZYŃSKI

Uroczystość wyprowadzenia zwłok z kaplicy na Cmentarzu Centralnym w Gliwicach przy ul. Kozielskiej odbędzie się w środę dnia 9.05.2001 r. o godz. 14.00,

o czym powiadamia pogrążona w głębokim smutku

ŻONA Z RODZINĄ

KONDOLENCJE

Główniej Księgowej
PPiMUR „WUTEH” w Katowicach
Pani

IWONIE KANIOS

wyrazy głębokiego współczucia z powodu śmierci Męża
śp.

MARIANA KANIOS

składa

DYREKTOR NACZELNY
PPiMUR „WUTEH”
WRAZ Z ZAŁOGĄ

Pani

DANUCIE PRYCIĄK

wyrazy współczucia z powodu śmierci

MATKI

składają

PRACOWNICY
MIEJSKIEGO ŻŁOBKA INTEGRACYJNEGO
W PYSKOWICACH

PODZIĘKOWANIA

Rodzinie, przyjaciółom i znajomym za słowa otuchy,
wyrazy współczucia i udział w uroczystości pogrzebowej

śp.

mgr. inż.

LECHA PIECHUŁA

dziękuje

ŻONA